

GAÁL CSABA

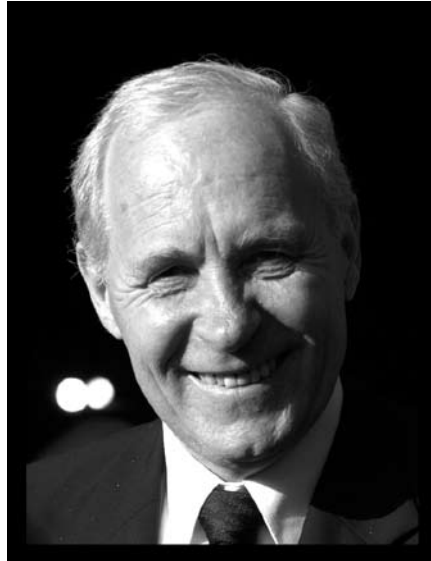
BŐSZE PÉTER (1938–2025)

*A tudományoknak fajunk édes nyelvén hódolunk,
ha benne és általa a nyelvet ápoljuk és műveljük.*

(Balassa János sebész, 1814–1868)

2025. január 5-én 86 éves korában elhunyt dr. Bősze Péter orvos, onkológus, egyetemi tanár, az MTA doktora, a Magyar Orvosi Nyelv című folyóirat alapítója és főszerkesztője. Kérésének megfelelően hamvait a gyermekei és unokái jelenlétében helyezték felesége, Bősze Ildikó mellé a vászolyi temetőben. A sírhelyet a temető oldalsó bejáratához közel egy kökereszt jelöli.

Bősze Péter 1970–1988 között az Orvostovábbképző Intézet Szülészeti Klinikáján dolgozott. Több mint ötezer gyermeket segített a világra. 1988-tól az Országos Onkológiai Intézet Nőgyógyászati Onkológiai Osztályát vezette. Részt vett a nőgyógyászati onkológiai képzés európai szintű egységesítésében. Meghatározó szerepe volt az orvosi szaknyelv oktatásában. A Semmelweis Egyetemen bevezette a magyar orvosi nyelv szaktárgyat, amelynek számos nyelvész is vendégelőadója volt. 2022-ben a megújult Magyar Nyelvőr első számába 27 orvos, nyelvész közreműködésével készített összeállítást, amelyben hitet tettek a gyakorlati, össznemzeti nyelvművelés fenntartása és feladatai mellett (Bősze 2022). A Magyar Orvosi Nyelv utolsó, általa jegyzett számában betegségének tudatában fájdalmas-szomorú verssel búcsúzott.

Bősze Péter

(A kép forrása: semmelweis.hu)

A közhelyes megállapítás szerint nincs pótolhatatlan személy. Most azonban egyértelműen és hangsúlyosan kivételt kell tennem Bősze Péter professzor esetében. Nem azért, mert távozása ezt a gesztust kívánja, hanem mély meggyőződésből, amit – bár ne lenne így! – sajnos az idő fog igazolni. A nekrológ mindig az elhunyt személy érdemeit hangsúlyozza. Jelen esetben ez annyira nyilvánvaló és megkérdőjelezhetetlen, hogy akik ismerik a munkásságát, azok számára nincs kétség.

Minden kor kitermeli magából az adott időszak gyötrő társadalmi, kulturális kihívásainak megfelelő választ; éppen 25 éve, hogy megszületett a *Magyar Orvosi Nyelv*

szaklap. Milyen szép lett volna együtt ünnepelni az alapítóval! A marxista ideológia szerint a tömegek irányítják a történelmet, ami már akkor sem volt igaz, ezt tudtuk mindnyájan. Nemcsak a világ folyását, de akár egy folyóirat sorsát is meghatározza a személy, aki létrehozta, végig gondozta, örködött szellemiségén. Nos ez az, amit most a főszerkesztő távozásával nem látok biztosítottnak.

A *Magyar Orvosi Nyelvet* nem nyelvész, hanem szülész-nőgyógyász alapította. Negyedszázad után okkal kérdezhetjük, vajon megalapozott volt-e a főszerkesztő törekvése, volt-e létjogosultsága a folyóiratnak, hiteles volt-e ebbéli tevékenysége, melyben több nem nyelvi alapképzettségű szakember – a szó szoros értelmében dilettáns (!) – értelmiségi szólalt meg, mint a nyelvvel foglalkozásból élő (profi) szakember. Az igenlő választ igazolja a lap nagy érdeklődéstől, elismeréstől és sikertől övezett, több mint két évtizedes megjelenése. Ha ez az „amatőr” nem tévedt volna erre a területre, akkor ki foglalkozott volna ilyen behatóan és értőn az orvosi nyelvvel?

A *Magyar Orvosi Nyelvre* továbbra is legalább annyira szükség van mint eddig. Lehangoltsággal tölt el, hogy sem saját területemen (sebészet), sem az egyéb orvosi szakterületen nem látom különösebb jelét a nyelvi javulásnak. A küzdelem feladása nemcsak megfutamodás lenne, de a reménytelenségtől fosztana meg bennünket. Folytatni kell a megkezdett utat, mert sok még a feladat.

Az eddig elért kimagasló szaknyelvi eredmények párját ritkítók. Már a megtorpanás is veszteséget jelentene, nemhogy a színvonalcsökkenés. Ez az elképzelhetetlen körülmény Bősze professzor egész munkásságának olyan fokú megnyirbálása lenne, amely tudományos kultúrkörökben kizárt. Aggódó óhajom ezért: minél több fiatal kapcsolódna be a lap munkájába, mert rajtuk áll vagy bukik a folyóirat jövője! Az utánpótlást azonban alig látom. Az alapító-főszerkesztő távozása óriási űrt hagy maga után. Elfogadhatatlannak tartom, hogy a megkezdett és rendkívül sikeres munka félbe maradjon, a jelenlegi helyzet azonban nem ad okot örvendezésre. Utolsó mondatként valami biztatót kellene írnom, ehelyett azonban csak a remény szó jut eszembe.

Szakirodalom

Bősze Péter (összeállító) 2022. Szakavatatlanok véleménye a nyelvről, nyelvünkről, az orvosi nyelvről és a nyelv használatáról – böngészés a Magyar Orvosi Nyelvben megjelent írásokban. *Magyar Nyelvőr* 38–59. <https://doi.org/10.38143/Nyr.2022.1.38>

Dr. Gaál Csaba

sebész,

a Magyar Orvosi Nyelv
főszerkesztő-helyettese
E-mail: drgaal@aol.com